

Тема 14. Україна у світових інтеграційних процесах

*Не буває так, аби дощило у сусідів, а ваші ноги залишилися сухими
(китайська приказка)*

Мета: окреслити основні цілі і завдання України у прагненні до всесторонньої інтеграції у європейський простір; розглянути базові аспекти юридичних відносин нашої держави з Європейським Союзом на різних етапах розвитку; розрити суть та основні особливості зовнішньоекономічних відносин України з ЄС; виявити перспективи та задачі євроінтеграції України; розглянути торгово-коопераційні відносини України з країнами СНД.

План

1. Європейський вектор зовнішньоекономічної діяльності України.
2. Торгово-коопераційні відносини України з країнами СНД.

Основні терміни і поняття

Європейський Союз, Угода про партнерство і співробітництво, розширення ЄС, інтеграційні процеси, євроінтеграційна стратегія України, адаптація національного законодавства до законодавства ЄС, євро регіони.

Основні теоретичні положення

1. Європейський вектор зовнішньоекономічної діяльності України. Європейський Союз – об'єднання європейських держав зі своєрідним інституційно-політичним устроєм. ЄС створений згідно з Маастрихтським договором 1992 р. Згідно з ним, структура ЄС включає Європейські співтовариства (Європейське співтовариство вугілля і сталі (ЄСВС), Європейське економічне співтовариство (ЄЕС), Європейське співтовариство з атомної енергії (ЄВРАТОМ) – об'єднання нового типу в галузі міжнародного права зі спільними інститутами й елементами «над національності» у своїй діяльності; та політичний союз, у компетенцію якого входять сфери зовнішньої і безпекової політики, внутрішніх справ. Організація покликана сприяти економічному та соціальному прогресу європейських народів, високому рівню зайнятості і досягненню збалансованого, сталого розвитку, сприяти утвердженню самобутності Союзу на міжнародній арені допомогою здійснення загальної зовнішньої політики і політики безпеки, посилити захист прав та інтересів громадян.

Політика України щодо розбудови відносин з Європейським Союзом впроваджується на основі Закону України від 1 липня 2010 року «[Про засади внутрішньої і зовнішньої політики](#)». Відповідно до статті 11 Закону однією з

основоположних засад зовнішньої політики України є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС». Разом з цим намір України розбудовувати відносини з ЄС на принципах інтеграції був проголошений набагато раніше.

Європейський вектор сучасної української геоекономічної моделі має принципове значення для ефективної участі України в міжнародно-коопераційному процесі. Набуття Україною «європейського економічного статусу» можна вважати достатньо вираженою та перспективною тенденцією. Однак темпи цього процесу й реальні обсяги товарного обміну та капітального руху з країнами європейського регіону не дають підстав для тверджень про її винятковість та безумовність.

Проблема подальшого розвитку співробітництва з ЄС не зводиться лише до питання про лібералізацію двосторонніх торговельних відносин. Вона з необхідністю включає й такі аспекти, як системна, технологічна сумісність, і потребує цілеспрямованих структуровизначальних заходів. Принципового значення щодо цього набуває формування ефективного ринкового середовища в Україні, залучення до її господарського комплексу європейських мікроекономічних агентів через створення сприятливого інвестиційного та підприємницького клімату, а також взаємні гарантії, страхування господарської діяльності та капіталів, що вкладаються в Україну. Кропіткої роботи задля свого розв'язання потребує й завдання гармонізації системи стандартів, наближення українських засобів метрології до відповідних регуляторів, прийнятих в ЄС.

2. Торгово-коопераційні відносини України з країнами СНД. У 2019 р. за ініціативи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Кабінет Міністрів України прийняв рішення про припинення для України дії трьох угод щодо економічної співпраці, укладених в рамках Співдружності Незалежних Держав (СНД). Це Угода про міждержавний обмін економічною інформацією, Угода про обмін інформацією в галузі зовнішньоекономічної діяльності та Угода про співробітництво в галузі зовнішньоекономічної діяльності. Проект відповідної постанови розроблено Міністерства економічного розвитку і торгівлі України на виконання Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 2 травня 2018 року «Про припинення дії для України окремих міжнародних договорів, укладених в рамках Співдружності Незалежних Держав».

Після проведеного аналізу цих угод органи влади дійшли висновку, що у сучасних реаліях ці угоди вже втратили своє практичне значення та не застосовуються. Крім того, Україна на сьогодні має низку пріоритетних зобов'язань у сфері міжнародної торгівлі як член Світової організації торгівлі (СОТ), а також в рамках Угоди про асоціацію з ЄС, і низка положень Угоди про співробітництво в галузі зовнішньоекономічної діяльності в рамках СНД

суперечить цим зобов'язанням. Для подолання цієї суперечності дія зазначеної Угоди припинена для України.

Країни СНД все ще фактично є важливим регіоном у зовнішньоекономічній діяльності та розвитку української економіки, що обумовлено тісною взаємодією в межах колишнього єдиного народногосподарського комплексу; можливістю доступу до сировинних ресурсів; відносною близькістю ринків збуту продукції; можливістю обміну продукцією, яка є менш конкурентоспроможною в інших регіонах світу; залишками кооперації між підприємствами країн Співдружності.

На сучасному етапі розвитку і взаємодії України з країнами СНД окрім загострення політичного питання, існують проблеми, які полягають у посиленні нерівномірності розвитку країн, скороченні обсягів зовнішньої торгівлі внаслідок встановлення торговельних бар'єрів через відсутність реального впровадження нормативно-правових положень. Для вирішення цих проблем постає необхідність розроблення зовнішньоторговельної стратегії на основі удосконалення механізму регулювання зовнішньої торгівлі, що надасть можливості ефективної взаємодії з країнами – торговельними партнерами та здійсненню внутрішніх економічних перетворень.